

PÄÄKIRJOITUS

Tuomas Martikainen

Toimitusjohtaja, FT, dosentti
Siirtolaisuusinstituutti

Ruotsalaisia kuulumisia

Asiasanat: ulkosuomalaisuus, kieli, muuttoliikkeet, siirtolaisuus.

Olin toukokuussa vierailmassa maailman suurimmassa ulkosuomalaiskaupungissa, Tukholmassa. Tukholman yliopisto järjesti Suomen juhluvuoden kunniaksi seminaarin suomalaisuudesta Ruotsissa. Professori Jarmo Lainion organisoimassa tapahtumassa oli toistakymmentä puhujaa, jotka käsittelivät erilaisia suomalaisuuteen liittyviä aiheita. Paikalla olivat myös yliopiston rehtori Astrid Söderbergh Widding ja uusi Suomen suurlähettiläs Matti Anttonen.

Seminaari pidettiin ruotsinkielellä. Kuten paikalla ollut Love Antell totesi, suomalaisuus elää sydämessä kielestä huolimatta. Kielenvaihto onkin ollut melko yleistä suomalaisyhteisöissä eri puolilla maailmaa. Tässä lehdessä Andreas Braun kertoo tutkimustuloksistaan suomalaisäitien perheistä Isossa-Britanniassa. Kielen ylläpito vaatii erityisesti kahden kielen perheissä huomattavasti työtä ja mikäli kieltä ei koulussa tueta, niin usein teini-ikäistyvät lapset alkavat välttää suomen puhumista.

Osallisuus suomalaisyhteisöissä ja mahdollisuus saada vähäistäkin kielenopetusta ulkomailla on tärkeää. Suomi-Seura palkitsi tänä vuonna Suomi-koulut niiden tekemästä tärkeästä työstä muun muassa kielen opetuksen parissa. Kielitaidon merkitys korostuu perhe- ja sukuyhteyksien ylläpidossa. Braunin mukaan merkittävä syy äitien haluun opettaa kieltä perustuu siihen, että isovanhemmat voisivat keskustella lastenlastensa kanssa.

Tukholman seminaarin yhteydessä todettiin myös musiikin keskeinen merkitys suomalaisyhteisöille eri puolilla maailmaa.

Ei kuitenkaan ole olemassa yhtä suomalaismusiikkia, joka puhuttelisi suomalaistaustaisia joka puolella, vaan musiikkimaku heijastaa usein sitä aikaa jolloin suurin joukko on lähtenyt. Näin ollen amerikkansuomalaisille jenkka ja ruotsinsuomalaisille 1960-luvun iskelmä edustavat sitä "aitoa" suomalaismusiikkia. Vastaavasti monet nykymuuttajat kokevat jonkun muun musiikkityylin erityisen suomalaiseksi, vaikka nykyisin suuressa suosiossa olevan metallimusiikin.

Ulkosuomalaisyhteisöjä ei silti ole tarkoituksenmukaista nähdä aikakapseleina, joissa tietyn aikakauden piirteet jatkavat elämistään, vaan dynaamisina yhteisöinä, joissa yhdistyvät kotimaan perintö ja uuden yhteiskunnan piirteet. Sama pätee myös kielen kehitykseen, jossa suomen tai ruotsin kieli saavat vaikutteita uudesta ympäristöstään. Ei siis ole olemassa yhtä, oikeanlaista suomalaisuutta, vaikka yhdistäviä piirteitä toki löytyy. Myös yhteyksien tiiviys aikaisempaan kotimaahan vaikuttaa.

Suomessa on käyty huolestuneeseen sävyyn keskusteluja asiantuntijamuutosta ulkomaille. Johannes Niemeläinen ja Juho Korhonen nostavat tämän lehden artikkelissaan esiin suomalaisen "aivotihkumisen". Heidän mukaansa aikaisempaa useampi ei näe Suomeen paluuta todennäköisenä. Yliopistojen leikkaukset ja eräiden mielestä ahdistava henkinen ilmapiiri ovat syitä paluuhalukkuuden pienenemiseen. Vaikka lukumäärät ovat melko pieniä, niin pitkään jatkuessaan asiantuntijamuutto voi vähentää kotimaista tieteellistä osaamista.

Kansainväliset muuttoliikkeet ovat ylipäätään keskeinen asia Pohjoismaissa. Niko Pyrhösen ja Johanna Leinosen laatiman pohjoismaisen tutkimuskatsauksen mukaan maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyvää tutkimusta tarvitaan edelleen. Lisäksi erityisesti pakolaisuuteen liittyvät ilmiöt ovat aikaisempaa tärkeämpiä. Ajankohtaista muut-

toliiketutkimusta tosin vaivaa historiallisen näkökulman puute ja uskon että Siirtolaisuusinstituutti pystyy auttamaan tässä asiassa. Vaikka aikaisempien muuttajapolvien kokemukset eivät ole identtisiä nykyhetken siirtolaisten kanssa, niin elämän aloittamisessa uudessa ympäristössä on kautta aikojen ollut paljon samoja piirteitä.

Swedish Greetings

The globally largest city of Finns abroad, Stockholm, was the site for a seminar of Finns in Sweden in May. Stockholm University arranged a one-day seminar to celebrate one hundred years of Finland under the title "Finland – the 100-year old that did not disappear". The seminar was organized by Professor of Finnish language Jarmo Lainio and offered a good catering of presentations on contemporary Finnishness in Sweden and beyond. The event was opened by the Rector of the University, Professor Astrid Söderbergh Widding, and Finland's new Ambassador to Sweden, Mr. Matti Anttonen.

The many fine presentations of the day gave much to think about. One of topics that was discussed was language change. Many Finns abroad adapt to the majority language of their new society over two or three generations. Despite of linguistic assimilation, Finnishness remains of importance to many. Andreas Braun's research on Finnish mothers in the UK tells a similar story: mothers have to invest time to teach Finnish to their children in an environment that does not support it. They are often motivated to do so in order to make possible the communication between the children and their grandparents.

Even the role of music for Finnish migrants was taken up. Music is a central feature for many migrant communities and Finns are no exception. However, the type of music that is appreciated differs between Finnish communities in different countries. In North America, polka and jenkka are often seen as truly Finnish, whereas in Sweden it is more often Finnish Schlager music from the 1960s. The preferred music relates to the time of departure from Finland, as it does for contemporary Finnish migrants who might prefer some totally other music styles.

Dr. Tuomas Hovi provides a brief overview Finnish American festivals in this journal. He notes that some of them have Finnish roots, while others – like St. Urho's Day – are local inventions. I believe that Hovi's article presents a generalizable glimpse into changing cultural practices. Finnishness outside of Finland can be understood as one variant of what it means to be a Finlander. There is and cannot be one single, correct answer to what Finnishness is, but rather understanding it as being many at the same time is the key appreciate it.

Hyvää Juhannusta!
Have a Nice Midsummer!